

LEVE HELE LIVET I LAVANGEN

Handlingsplan 2022-2026 for
gjennomføring av eldreformen

Høringsutkast pr. 05.05.2022

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
1.1 Bakgrunn for handlingsplanen.....	4
1.2. Planens oppbygging og utarbeidelse.....	4
1.3 Medvirkning.....	4
2. Kunnskapsgrunnlag om Lavangen	4
3. Satsningsområder og tiltak	
3.1 Et aldersvennlig Lavangen.....	6
3.2 Aktivitet og felleskap i Lavangen.....	7
3.3 Mat og måltider i Lavangen.....	10
3.4 Helsehjelp i Lavangen	11
3.5 Sammenheng i tjenestene i Lavangen	13
4. Oppsummering	14
5. Politisk behandling/høringer/innspill	15
6. Lokale og sentrale føringer, og kunnskapsgrunnlag	15

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for handlingsplanen

I 2018 ble [Meld. St. 15 \(2017-2018\) Leve hele livet En kvalitetsreform for eldre](#). Vedtatt i stortinget. *Målet med reformen er at alle eldre skal få best mulig hjelp og støtte til å mestre livet.* Tidligere reformer har ofte handlet om systemer.

Kjernen i Leve hele livet kan samles i noen hovedtema som til sammen vil bidra til å gi eldre og deres pårørende økt glede, livskvalitet og trygghet i hverdagen:

- Mulighet til å velge. Setter fokus på valgfrihet og medvirkning.
- Matglede for eldre Leve hele livet skal sørge for at måltidene blir en begivenhet i hverdagen, at det blir nok måltider gjennom døgnet, god ernæring, gode kokker og lokale kjøkken.
- De eldres helse – og omsorgstjeneste Tjenesten må stille spørsmålet til brukerne; hva er viktig for deg? Leve hele livet skal gi trygghet for å få hjelp når en trenger det. Aktivitet, deltagelse og egenmestring er viktige stikkord.
- Pårørendeomsorg Leve hele livet skal være en reform som viser omsorg for de som yter omsorg og ta vare på de som tar vare på sine nærmeste slik at de ikke sliter seg ut.
- Alternative arbeidsordninger Leve hele livet vil gi inspirasjon til å finne nye arbeidsordninger og ta i bruk ny teknologi. Den skal utfordre til å organisere seg slik at det blir større kontinuitet i tjenestetilbudet, med mykere overganger og færre å forholde seg til for dem som mottar tjenester.

Regjeringen legger opp til en prosess hvor kommunestyrene behandler og vedtar hvordan reformens løsninger kan innføres. Reformperioden varer i fem år med ulike faser for planlegging, gjennomføring og evaluering. I Lavangen har vi i 2021 og begynnelsen av 2022 jobbet med å utarbeide planen. Det skal også utarbeides en overordnet helse- og omsorgsplan. Leve hele livet er konkret og detaljert, mens helse- og omsorgsplanen er mer overordnet, og denne planen vil være en handlingsplan under helse- og omsorgsplanen.

Vedtak fra Lavangen kommunestyret 16.12.2021, sak 070/21:

1. Lavangen kommune utarbeider handlingsplan for kvalitetsreformen for eldre «Leve hele livet»
2. Kunnskapsgrunnlaget for samfunnsplanen og Folkehelseplanen legges til grunn for arbeidet.
3. Planen skal være tverrsektoriell og gi føringer for hele organisasjonen.
4. Administrasjon skal legge til rette for medvirkningsprosess med folkevalgte, innbyggere, næringsliv og lag/foreninger
5. Planen legges frem for kommunestyret for endelig behandling innen utgangen av 2. kvartal 2022.

1.2 Planens oppbygging og utarbeidelse

Med utgangspunkt i Stortingsmeldingen har Lavangen laget sin egen plan for Leve hele livet. Den er delt opp i ett kapittel for hvert av de fem områdene. Hvert kapittel innledes med utfordringer og tiltak som er beskrevet i Stortingsmeldingen Leve hele livet. Etterpå beskrives de tiltakene som er spesifikke for Lavangen.

En komplett temaplan for «Leve hele livet» skal ligge klar til vedtak i kommunestyret i juni møte i 2022. Covid-19 pandemien har lagt beslag på mye ressurser lokalt, og dette forsinket arbeidet med planen. En gruppe bestående av Pro-leder Norunn Johansen, kommunedirektør Erling Hanssen og bib.sjef/rådgiver Anne Strømmesen har vært ansvarlig for utarbeidelsen av planen.

1.3 Medvirkning i planarbeidet

- HMS gruppen i Pro som består av ledere, arbeidstakerorganisasjoner og verneombud har kommet med innspill til planen.
- Inntaksteamet i Pro som består av ledere i Pro, ergoterapeut, fysioterapeut og ass. kommuneoverlege
- Lederforum som består av enhetsledere i kommunen:
- Møte på fredagskafeen 14.02.22 på Lavangen – Frivilligsentralen/ Fredagskafe 11.2.22
- Åpent møte 10.03.22, Lavangen skole, kantina

Handlingsplanen skal implementeres i kommunedelplan for helse og omsorg som skal utarbeides i 2023.

2. Kunnskapsgrunnlaget om Lavangen kommune

Som distriktskommuner flest er det utfordringer som preger utvikling slik det fremkommer i FNs bærekraftsmål - et bærekraftig velferdssamfunn et trygt samfunn for alle. Det er økende antall eldre og færre barn i kommunen. Forventet befolkningsutvikling i flg. SSB vil være 945 innbyggere i 2030 og 907 i 2050. Det påvirker mulighetene for å opprettholde dagens tjenestenivå. Kommunen må drive aktiv påvirkning av innbyggernes forventninger om ansvar for egen alderdom.

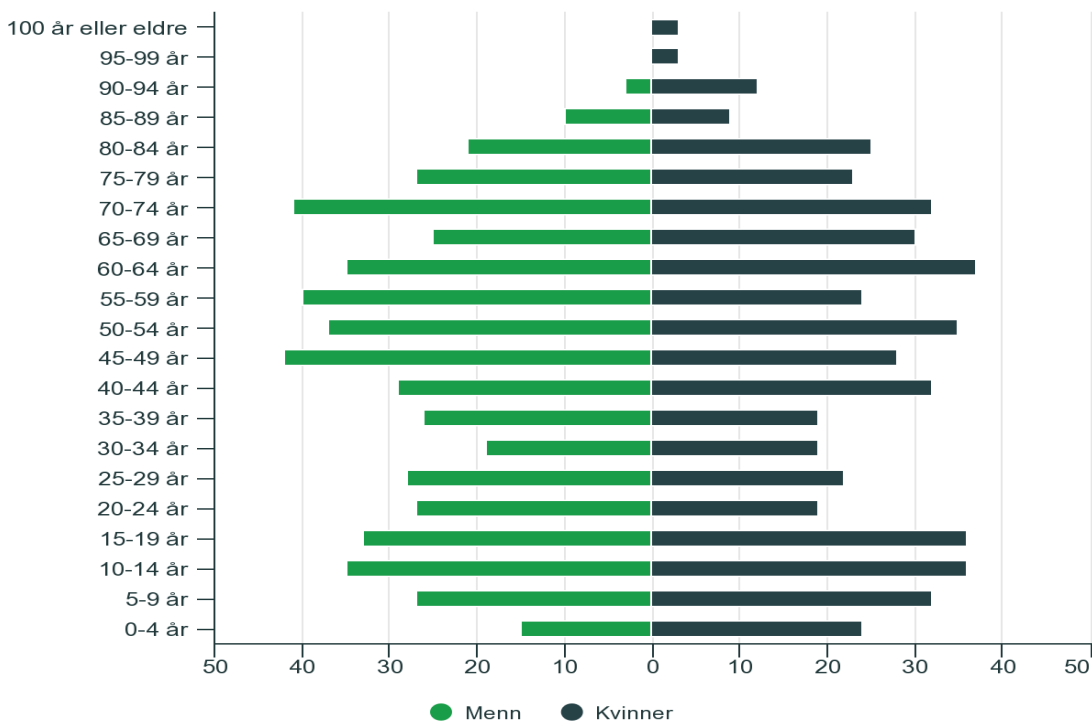
Tjenestene bør innrettes mot å satse på forebygging, hverdagsmestring, ansvarliggjøring, bruk av teknologi, og utvikling av kompetanse. Likeså tilrettelegging for frivillighet og aktivitetstilbud i kommunen. Et tett og nært samarbeid med brukerorganisasjonene og frivillige organisasjoner er viktig.

Lavangen kommune er i Forvaltningsområdet for samisk språk. Dette innebærer at det er tatt et aktivt valg i forhold til ivaretagelse av den samiske kulturen og samisk språk.

Forvaltningsområdet består av kommuner der samisk og norsk er fullstendig likestilte språk i offentlig forvaltning.

Loabák- Lavangen kommune må jobbe for å framstå som en attraktiv arbeidsgiver. Det innebærer både å skape trivsel og ha et godt arbeidsmiljø. Videre må det satses på å bygge kompetanse over tid og ikke minst bruke den rett.

Alderssammensetningen i 2020 vises i befolkningspyramiden fra SSB **Befolkningspyramide**

Kilde:
Befolkning, Statistisk sentralbyrå

Befolkningen på 970 innbyggere (pr. 4. kv. 2021) bor spredt i kommunen, men Lavangen er en geografisk enkel kommune å betjene. Fra Tennevoll som er sentrum i kommunen, er det 12 km til hver av de tre utkantene. Alle offentlige bygg er på Tennevoll med god tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjon. Sykehjem, 22 omsorgsboliger, helsesenter, servicebygg, frivilligsentralen, samisk avdeling, bibliotek, flerbrukshall, skole, barnehage og butikk er på en flate uten trapper for å komme inn i bygget. Skolen har heis for adgang til en del av bygget. Tennevoll er på flatt område som gjør at det er lett tilgjengelig ved bruk for eksempel av bevegelseshjelpemidler. Elveparken som ligger i sentrum planlegges utvidet og forbedret slik at det blir aktivitetsområde for innbyggere i alle aldre og med ulike forutsetninger for aktiviteter.

Lavangen kommune har nylig vedtatt kommuneplanens samfunnsdel og planprogram for 2021-2024. I analysen til planprogrammet fremkommer muligheter, trusler, sterke sider og sårbarhet

for Lavangen s. 46 (SWOT). I denne sammenheng vil vi vektlegge mulighetene som er ved å støtte de eldre i møte med digital hverdag, styrke samisk språk og lokale tradisjoner.

3. Satsningsområder og tiltak

For å få en aldersvennlig kommune er det viktig å jobbe tverrfaglig. Helse og omsorg kan ikke klare dette alene. Både politikere, rådene, næringslivet, ulike frivillige organisasjoner og alle virksomhetene i kommunen må involveres i dette arbeidet. Et aldersvennlig Lavangen handler og om å ta i bruk den ressursen de eldre representerer gjennom ulike organisasjonsformer i offentlig og privat regi. Det å få et aldersvennlig samfunn krever målrettet og systematisk arbeid over tid.

3.1 Et aldersvennlig Lavangen

Lavangen har servicetilbud konsentrert på Tennevoll. Det er lett adkomst til disse. Frivilligsentralen ligger sentralt vegg-i-vegg med dagligvarebutikken. Elveparken er et område midt i sentrum som er tilrettelagt med turveier og planlegges utvidet og forbedret. De som bor i omsorgsboliger, har trygg ferdsel til og fra tjenester/butikk/frivilligsentral i årstid uten snø. Kommunen har treningsrom, bibliotek, flerbrukshall og basseng som benyttes av innbyggere i alle aldre. Den kulturelle spaserstokken (DKSS)et tilbud i samarbeid med Salangen kommune, og bidrar til kulturelle innslag gjennom året.

Lavangen har et godt utbygd fibernett med mange tilknyttede abonnenter, som gir muligheter for digitale tilbud – fra kommunikasjon og dialog til ulike kulturtilbud.

Fra kommunens vedtatte samfunnsplan fremkommer det at vi har mangel på attraktive og helhetlige boløsninger for personer med funksjonsnedsettelse. Få leiligheter/bofelleskap gjør at vi kan risikere at eldre flytter når det ikke finnes høvelige leiligheter sentrumsnært.

Lavangen har ikke gjennomført regelmessige brukerundersøkelser noe som ville gitt en bedre oversikt over behov og utfordringer i befolkningen. Når vi vet mer om innbyggerens utfordringer har vi større muligheter til å forebygge ulykker og helsemessige utfordringer som naturlig kommer med høyere alder og funksjonstap.

TILTAK:

	Tiltak	Tidsrom	Ansvar
	Alle tjenester skal ha fokus på universell utforming og tilgjengelighet for alle; både ved bygg, turstier, fritidstilbud mv.	Kontinuerlig	Alle avdelinger i kommunen
	Bidra til demens vennlig samfunn.	Kontinuerlig	
	Avklare mulighet for transport løsning – til og fra butikk/aktiviteter i samarbeid med Frivilligsentralen.	Høst 2022	Kommunedirektør og Frivilligsentralen
	Utrede muligheten for heldøgns bemannet omsorgsboliger.	2022-2023	Pro og teknisk
	Sentrumsnære leiligheter – selveierleilighet	2023	Politisk ledelse og næringsliv
	Søke prosjektmidler for gjennomføring av tiltak i planen	kontinuerlig	Kommunedirektøren
	Gjennomføre bruker undersøkelser i hjemmetjenesten og sykehjem minst hvert 4. år.	Hjemmetjenesten 2023. Sykehjem 2025	Pro leder
	Veiledning om livsløpsstandard til folk som skal restaurere hus/ bygge nye hus.	Kontinuerlig	Kommunedirektøren og Teknisk
	Prosjekt: Digital hele livet i Lavangen	2022	Biblioteket
	Kontaktinformasjon i kommunen. Digital og utskriftsvennlig.	2022	Servicekontoret/ hjemmetjenesten

3.2 Aktivitet og fellesskap

Leve hele livet er en reform for aktivitet, deltagelse og sosialt fellesskap. Målet er å ta vare på eldres forhold til familie, venner og sosialt nettverk og skape gode opplevelser og møter på tvers av generasjonene. Mange eldre opplever ensomhet relatert til endringer i sin livssituasjon – for eksempel at partner blir syk eller dør, endret helsetilstand og funksjonsnivå eller andre ting. Inaktivitet kan skyldes mangel på aktivitetstilbud som ikke er tilpasset den enkeltes ønsker og behov, eller mangel på organiserte møteplasser og digitale generasjonsskiller – og dette kan igjen bety manglende ivaretagelse av sosiale, kulturelle og eksistensielle behov. Spredt bosetting som i Lavangen, som medfører varierende avstand til sosiale arenaer, kan øke risikoen for opplevelse av ensomhet og utrygghet. Ungdommen vil være til nytte og vi må bidra til å finne løsninger gjennomførbare løsninger på aktiviteter som er til nytte for unge og eldre.

Et av tiltakene regjeringen peker på når det gjelder utfordringene fremover i forhold til flere eldre og økt ensomhet, er frivillighet. Lavangen kommunen har etablert et formalisert samarbeid med frivilligsentralen. Det er ønskelig å utvikle dette samarbeidet ytterligere. Frivillighet er med på å øke livskvaliteten til både den som yter frivillighet og til den som mottar tjenester fra frivillige. Frivilligsentralen - som er i samme bygg som dagligvarebutikken - har

aktiviteter flere ganger i uken som fredagskafé, strikkekafé og bingo.
Lokale lag or foreninger har ulike aktiviteter og arrangement hvor også eldre er i målgruppen.

Mange deltar i frivillig arbeid i Norge. Det ligger store muligheter i å engasjere flere i frivillig arbeid på helse- og omsorgssektorens område. Deltakelse i frivillig arbeid skjer imidlertid ikke av seg selv, men må framelskes, dyrkes og vedlikeholdes gjennom systematisk rekruttering, organisering, koordinering, opplæring, motivasjon og veiledning. Dersom de kommunale tjenestene setter av egnet fagpersonell eller samarbeider med ideelle organisasjoner om dette, viser erfaring at en slik investering gir en betydelig frivillig innsats. Frivillighet ser ut til å gi økt tilfredshet med livet og økt mestringsfølelse Organisasjonsaktive eldre har bedre helse og livskvalitet. For enkeltpersoner bidrar organisasjonsaktivitet blant annet til å skape sosiale nettverk, identitet og tilhørighet.

Meld.St. 29, Morgendagens Omsorg.

Lavangen ønsker å jobbe med de samme prinsippene som ligger til grunn for [Livsgledehem - Livsglede for Eldre](#) , uten at vi skal bli innlemmet i stiftelsens prosjekt. Dette innebærer å iverksette meningsfylte aktiviteter for eldre ved å systematisere dagen rundt den enkelte beboers livshistorie. Dette tiltaket gjelder i første omgang sykehjemmet og personer med kognitiv svikt som bor hjemme eller i heldøgns bemannet omsorgsbolig som det er plan å tilrettelegge for. Mange av tiltakene har vi jobbet med allerede, men vi ønsker å bli enda bedre.

Regelmessig fysisk aktivitet forebygger plager og er en viktig kilde for helse, livskvalitet og overskudd i hverdagen. Aktivitet gir positive gevinster gjennom hele livsløpet, og det er aldri for seint å begynne. Små grep i hverdagen kan ha stor betydning.

Helsedirektoratet.

I arbeidet med planen - samt folkehelseoversikten for Lavangen kommune - kom det frem at den største utfordringen er transport til og fra aktiviteter samt mer informasjon om de forskjellige aktiviteter. Det kom også innspill om at aktivitetstilbud kan bli bedre tilrettelagt for forskjellige grupper for eksempel i forhold til alder og helsemessige utfordringer (psykisk helse/rus, demente, kognitiv svikt).

Tiltakene skal bidra til å skape økt aktivitet, gode opplevelser og fellesskap gjennom fokus på gode øyeblikk, tro og liv, generasjonsmøter, samfunnskontakt, sambruk og samlokalisering av lokaler og tilbud.

TILTAK:

	Tiltak	Tidsrom	Ansvar
	Formalisere og videreutvikle samarbeidet med Frivilligsentralen, lag og foreninger.	2023	Kommunedirektøren og Frivilligsentralen
	Aktivitetstilbudet for eldre skal kartlegges, koordineres og kommuniseres bedre ut.	Høsten 2023	Bibliotek og frivilligsentralen
	Sansehagen utenfor sykehjemmet holdes vedlike. Her vil turstier og hvileplasser bli etablert til allment bruk	Kontinuerlig	Pro i samarbeid med frivillige
	Utebelysning som gjør utearealene rundt omsorgsboliger, sykehjem og butikk attraktive også i skumring og mørke, vil være tiltak som kan være med på å sikre bruksfrekvensen av uteområdene.	2022	Teknisk
	Tydelig informasjon til leietakere av omsorgsbolig om hva som inngår i vaktmestertjeneste.	2022	Teknisk
	Søke om midler til prosjekt med fokus på unge hjelper eldre	2023	Pro og Oppvekst
	Lage gode løsninger på å koble den som vil ha hjelp til den som kan hjelpe.	2022	Frivilligsentralen
	Vurderer muligheter for utvidelse av dagsenterfunksjon	2023	pro
	Trening i basseng/treningsrom	2023	Frisklivssentralen
	Opprettholde aktiviteter på Lavangsheimen tilpasset pasientenes funksjoner	Kontinuerlig	Aktivitør
	Utarbeide årshjul for aktivitet hvor eldre og unge møtes.	2023	Aktivitør og oppvekst

3.3 Mat og måltider

Pasienter med langtidsopphold i institusjon har i gjennomsnitt 6.5 diagnoser og om lag 80-85 prosent av pasientene har kognitiv svikt (Sykepleien.no/forskning). Ifølge SSB er 76% av pasientene på norske sykehjem 80 år eller eldre. Leve hele livet er en reform for større matglede. Pasienter innlagt på sykehjem har i større grad mer komplekse sykdomstilstander enn hjemmeboende, og dette må hensyntas også med tanke på ernæring og måltidsplanlegging.

God mat er grunnleggende for god helse og livskvalitet. Målet er å skape gode måltidsopplevelser og redusere underernæring. Eldre skal få næringsrik mat som både ser god ut, dufter godt og smaker godt. Maten skal være tilpasset den enkeltes behov og serveres i en hyggelig ramme.

Leve hele livet reformen skal sørge for at måltidene blir en begivenhet i hverdagen og at det blir nok måltider gjennom døgnet. Lavangsheimen har eget kjøkken og det leveres middag til hjemmeboende som ikke klarer å lage middag selv. Beboere i omsorgsbolig har tilbud om å komme til Lavangsheimen for å kjøpe middag og spise der.

Utfordringen er at mange bor og spiser alene. Hjemmeboende står i flere tilfeller i fare for å bli feil/underernært, grunnet vansker med å ivareta matlyst/matglede. Dette kan handle både om motivasjon, vne og overskudd til å lage mat, og redusert glede ved at man spiser alene.

TILTAK:

	Tiltak	Tidsrom	Ansvar
	Fokus på "det gode måltidet" på Lavangsheimen. Maten skal være næringsrik, godt presentert og serveres i trivelig miljø. Det skal være valgfrihet og variasjon i kosten.	Kontinuerlig	Kjøkkensjefen
	Utrede mulighet for "Spise-i-lag" i samarbeid mellom kommune og lag/foreninger med forsamlingshus.	2023-2024	Sentraladm. i samarbeid med lag/foreninger
	Pasienter i hjemmetjenesten og på Lavangsheimen følges opp i fht munnhygiene/tannbehandling	Kontinuerlig	Avdelingssykepleiere
	Felles middag på fellesstua i bolig 8 en gang i uken for beboere i omsorgsboligene. Middagen leveres fra Lavangsheimen	Fom vår 2023	Avd. sykepleier og kjøkkensjef Lavangsheimen
	Det skal ikke være mer enn 11 timer mellom kveldsmat og frokost på Lavangsheimen	Høst 2022	Avd. sykepleier og kjøkkensjef Lavangsheimen
	Samiske mat tradisjoner opprettholdes ved å lage mat som er gjenkjennbart for eldre med samisk bakgrunn	kontinuerlig	Kjøkkensjef Lavangsheimen
	Bra Mat –kurs for eldre Spis-deg -glad-kurs for eneboere	1 gangårlig f.o.m. 2023	Frisklivssentralen og evt. i samarbeid med frivillige.

3.4 Helsehjelp

Reformen Leve hele livet har som mål at alle eldre bør ha gode hverdager også når helsa svikter og det offentlige må trå til med Helsehjelp og omsorgstilbud. Tjenesten må stille spørsmålet til brukerne; hva er viktig for deg? Aktivitet, deltagelse og egenmestring er viktige stikkord. Lavangen har et økende antall eldre og synkende barnetall som medfører store utfordringer i å skaffe arbeidskraft i kommunen. I helse- og omsorgstjenesten merkes denne utfordringen godt allerede, og det er satt fokus på hvordan tiltak som kan bidra til at nødvendige helsetjenester kan ivaretas i fremtiden.

Tiltakene som bør iverksettes er proaktive tjenester og pasientsentrert omsorg for å øke mestring og livskvalitet, forebygge funksjonsfall og gi rett hjelp til rett tid. Proaktive tjenester innebærer at tjenesten aktivt oppsøker innbyggere som ikke selv oppsøker helsetjenesten. Det vil være vesentlig å identifisere personer med risiko for funksjonstap eller begynnende funksjonsfall tidlig og tilbyr oppfølging. Dette kan sikre eldre menneskers mulighet til å bo selvstendig lengst mulig og forebygge økende hjelpebehov.

Hverdagsrehabilitering skiller seg fra ordinære pleie- og omsorgstjenester, ved at pleie eller praktisk bistand ikke gis før den det gjelder har fått en vurdering av sitt rehabiliteringspotensiale. Den enkeltes hverdagsmestring vektlegges før passive eller kompensierende tilbud tildeles. Mestring er sentralt i hverdagsrehabilitering. I Lavangen har det vært fokus på dette i forbindelse med interkommunalt samarbeid, men pga ressursmangel har hverdagsrehabiliteringen blitt skadelidende. Helse- og omsorgstjenesten har manglende kapasitet til oppmerksomhet på mestring og forebygging og til dels på kartlegging av sammensatte behov og problemer.

Velferdsteknologi er nødvendig å ta i bruk så tidlig som mulig for hjemmeboende, men også i sykehjem kan dette være til stor nytte. Velferdsteknologi handler om å gi personer med hjelpebehov bedre livskvalitet, økt trygghet og større mulighet til å klare seg på egenhånd. Sykehjemmet vurderer å investere i nytt sykesignalanlegg der kravspesifikasjoner vil omhandle integrasjon mot ulike velferdsteknologiske løsninger som f.eks. døralarm, fallsensor mm.

Eldre skal få mulighet til å leve hjemme så lenge som mulig og få støtte til å mestre hverdagen, på tross av sykdom og funksjonssvikt. Samtidig skal de være trygge på at de får faglig forsvarlig helsehjelp og annen hjelp når de trenger det. Når livet går mot slutten, skal alle pasienter ivaretas av kompetent helsepersonell.

TILTAK:

	Tiltak	Tidsrom	Ansvar
	Forebyggende hjemmebesøk årlig til innbyggere som fyller 67 år	Årlig fom 2023	Avdelingssykepleier
	Fastlegene oppfordres til å melde fra om pasienter som har behov for forebyggende hjemmebesøk.	Kontinuerlig	Astafjordlegen/fastleger
	Ergoterapi tjenesten styrkes forutsatt budsjett midler	2023	Pro
	Informasjon og tilbud om trygghetsalarm gis til alle personer over 77 år.	Kontinuerlig	Hjemmetjenesten
	Ernæringskartlegging og oppfølging av pasienter på sykehjem og registrert med hjemmetjenester.	Kontinuerlig	Avdelings sykepleiere
	Utrede muligheten hjemmerehabiliteringsteam i hjemmetjenesten med fokus på mestring av hverdagen.	2023	Pro
	Yte helsehjelp i henhold til lov og forskrift gjennom systematisk tilnærming til faglig forsvarlighet og kontinuerlig forbedringsarbeid.	Kontinuerlig	Pro
	Motivere ansatte til faglig oppdatering og kompetanseheving.	Kontinuerlig	Kommunedirektøren

	Frisklivssentralen har fokus på: -Fremme fysisk aktivitet - Forebygge livsstilsykdommer i alderdom -Sette psykisk helse hos eldre enda høyere opp på dagsorden. -Forebygge bruken av legemidler og rusmidler.	2023	Helsesykepleier
	Utrede muligheten for digitale medisindispensere som skal minne hjemmeboende på å ta medisiner. Skal redusere risikoen ved medisin håndtering, og reduserer antall hjemmebesøk. (Avhenger av finansiering)	2023	Pro

3.5 Sammenheng i tjenestene

Leve hele livet er en reform for å skape et mer sammenhengende tjenestetilbud for eldre og deres pårørende. Målet er å gi eldre økt trygghet og forutsigbarhet i pasientforløp og overganger, ha færre hjelpere å forholde seg til samt oppleve større grad av kontinuitet i tilbudet. Målet er også å ta vare på de som tar vare på sine nærmeste, og gi støtte og avlastning, slik at de ikke sliter seg ut. God dialog mellom pleie og omsorgstjenesten og pasienter med sine pårørende må ha fokus. Vi har et ansvar for å ivareta pasientens behov for kontinuitet, trygghet og forutsigbarhet. Pasienter og pårørende må forholde seg til flere tjenesteytere som for eksempel fastlege, interkommunal legevakt, sykehus med flere avdelinger, kommunale helse- og omsorgstjenester som for eksempel hjemmesykepleie, ergoterapeut, fysioterapeut, psykisk helsetjeneste og KAD (kommunale akutte døgnplasser).

Mange pårørende har krevende omsorgsoppgaver og utsettes for store belastninger. Det er derfor viktig at pårørende får god støtte og avlastning, og at innsatsen deres anerkjennes.

For helse og omsorgssektoren kan det opprettes et Pasient- og brukerutvalg der pasienter er representert, enten gjennom egne representanter, eller gjennom pårørende, samt leder og ansatt representant for sykehjem og hjemmetjenester. Dette vil være med på å sikre at pårørende tas med på råd når det gjelder tjenestens utforming og sammenheng lokalt.

Gode pasientforløp har lenge vært et begrep i omsorg. Folkehelseinstituttet og KS har siden 2014 arbeidet sammen med kommuner og helseforetak for å utvikle gode, funksjonsbaserte pasientforløp. I slike pasientforløp samhandler og kommuniserer de ulike tjenestene innen kommune- og spesialisthelsetjenesten med hverandre på en slik måte at brukeren eller pasienten opplever et helhetlig tilbud. Arbeidet med gode pasientforløp har vært organisert i læringsnettverk organisert av utviklingssentrene for sykehjem og hjemmebaserte tjenester.

I årene som kommer vil Lavangen kommune også oppleve reduksjon i tilgangen på kvalifisert helsepersonell for å yte helsehjelp til innbyggerne. Tett samarbeid med legetjenesten vil være påkrevet for å sikre kontinuitet i medisinsk oppfølging av pasientene. Utfordringen er også rekruttering av leger.

Leve hele livet vil gi inspirasjon til å finne nye arbeidsordninger og ta i bruk ny teknologi.

TILTAK:

	Tiltak	Tidsrom	Ansvar
	Hjemmesykepleien foretar hjemmebesøk/dialog med sykehuset før utskrivning for å bedre overganger mellom tjenestene.	2022	Avdelingssykepleier
	Avlastning og støtte til pårørende	2022	Avdelingssykepleiere
	Strukturerte samtaler med nærmeste pårørende. Fortløpende informasjon til pasient og pårørende om tjenestetilbudet i kommunen.	F.o.m. 2023	Avdelings-sykepleierne
	Opprettholde det formelle samarbeidet mellom kommune og sykehusene. Overordnet samarbeidsorgan (OSO)	Kontinuerlig	Pro

4. Oppsummering – sammendrag

I møter med innbygger får kommunen tilbakemelding på at Lavangen er en god kommune å bo i - også for eldre. Det er bra med en slik tilbakemelding, og det gir også en forståelse for at det er gjort riktige prioriteringer og at dette arbeidet må fortsette og vedlikeholdes for at eldre fortsatt skal trives og bo i Lavangen hele livet.

Tiltak og utredninger i denne handlingsplanen forutsetter finansiering/prosjektorganisering, men noen tiltak kan realiseres uten ekstra finansiering.

Det er satt av 5 år til reformperioden. Planen legges fram for vedtak i kommunestyret innen juni 2022.

- Fase 1 Forberedelse og oppstart 2022
- Fase 2 Kartlegging og planlegging 2022-2023
- Fase 3 Implementering og gjennomføring 2023-2025
- Fase 4 Evaluering og forbedring 2026

5. Politisk behandling

Levekårsutvalget 18.05.22: Vedtak.....

Høring.....

Innspill fra høring

6. Kunnskapsgrunnlag/ litteratur

Sentrale føringer:

[Meld. St. 15 \(2017-2018\) Leve hele livet En kvalitetsreform for eldre.](#)

Demensplan 2025

<https://www.regjeringen.no/contentassets/b3ab825ce67f4d73bd24010e1fc05260/demensplan-2025.pdf>

<https://www.utviklingscenter.no/temaside-leve-hele-livet>

Senter for et aldersvennlig Norge: [Forside - Aldersvennlig Norge](#) <https://www.aldersvennlig.no/>

Korus Oslo kommune: Rutinehåndbok om aldring, alkohol og legemidler:

https://korusoslo.no/wp-content/uploads/2021/02/Korus_Rutineha%CC%8Andbok_Aldring-alkohol-og-legemidler_digital_enkelt sider.pdf

Flere år - flere muligheter: [Regjeringens strategi for et aldersvennlig samfunn \(ks.no\)](#)

https://www.ks.no/globalassets/fagomrader/helse-og-omsorg/eldreomsorg/strategi_eldrepolitikk_110316.pdf

Veileder Universell utforming i planlegging: [Veileder i universell utforming - regjeringen.no](#)

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/veileder-i-universell-utforming/id2850026/?ch=4#:~:text=Universell%20utforming%20i%20planlegging%20betyr%20i%20C3%B8sninger%20som%20er,krav%20og%20bestemmelser%20gjelder%20alle%20som%20fremmer%20planer.>

Kompetanseløftet 2025: [Kompetanseløft 2025 - Helsedirektoratet](#)

<https://www.helsedirektoratet.no/tema/kompetanseloft-2025>

Pårørendestrategi: [Regjeringens pårørendestrategi og handlingsplan - regjeringen.no](#)

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/regjeringens-parorendestrategi-og-handlingsplan/id2790589/>

Kosthold i helse- og omsorgstjenesten: [Kosthold i helse- og omsorgstjenesten - Helsedirektoratet](#)

[Helsedirektoratet](#)

<https://www.helsedirektoratet.no/tema/kosthold-og-ernaering/kosthold-i-helse-og-omsorgstjenesten#:~:text=Ny%20nasjonal%20ern%C3%A6ringsstrategi%20Regjeringen%20lanserte%20i%20mai%202021,strategien%2C%20og%20en%20rapport%20med%20innspill%20til%20strategien.>

Lokale føringer/kunnskapsgrunnlag:

- Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel
- Kommuneplanens samfunnsdel 2022-2033
- Samisk helseplan

<https://www.lavangen.kommune.no/planer.547830.no.html>

- Ressursgjennomgang av pleie-, omsorg og helse - Lavangen kommune ved Ambia 2021
[Endelig Rapport Ressursgjennomgang Pleie Omsorg og Helse Lavangen kommune ved Ambia 2021 \(L\)\(27248\).pdf](#)
- [Folkehelseoversikt – utfordringer og oversikt 2021 – Lavangen kommune](#)
- [Delrapport 4 spredning implementering gode tiltak eldre.pdf \(regjeringen.no\)](#)

Alle foto: Norun Johansen